

De quibus cupio scire quid sentias.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Quae cum ita sint, effectum est nihil esse malum, quod turpe non sit. Qui autem esse poteris, nisi te amor ipse ceperit? Duo Reges: constructio interrete. Habes, inquam, Cato, formam eorum, de quibus loquor, philosophorum. Eaedem enim utilitates poterunt eas labefactare atque pervertere. Utrum igitur percurri omnem Epicuri disciplinam placet an de una voluptate quaeri, de qua omne certamen est? Occultum facinus esse potuerit, gaudebit; Cumque ipsa virtus efficiat ita beatam vitam, ut beatior esse non possit, tamen quaedam deesse sapientibus tum, cum sint beatissimi; Et si in ipsa gubernatione neglegentia est navis eversa, maius est peccatum in auro quam in palea. Ergo hoc quidem apparet, nos ad agendum esse natos.

Quaesita enim virtus est, non quae relinqueret naturam, sed quae tueretur.

Nam prius a se poterit quisque discedere quam appetitum earum rerum, quae sibi conducant, amittere. Si enim non fuit eorum iudicii, nihilo magis hoc non addito illud est iudicatum-. Dolere malum est: in crucem qui agitur, beatus esse non potest. Quia, si mala sunt, is, qui erit in iis, beatus non erit. Mihi quidem Homerus huius modi quiddam vidisse videatur in iis, quae de Sirenum cantibus finxerit. Quid censes in Latino fore? Quonam modo? Sin autem ad animum, falsum est, quod negas animi ullum esse gaudium, quod non referatur ad corpus. Nunc ita separantur, ut disiuncta sint, quo nihil potest esse perversius. Nam Pyrrho, Aristo, Erillus iam diu abiecti. Ne id quidem, nisi multa annorum intercesserint milia, ut omnium siderum eodem, unde profecta sint, fiat ad unum tempus reversio. A mene tu?

Itaque homo in primis ingenuus et gravis, dignus illa familiaritate Scipionis et Laelii, Panaetius, cum ad Q. Cenasti in vita numquam bene, cum omnia in ista Consumis squilla atque acupensere cum decimano. Et quidem illud ipsum non nimium probo et tantum patior, philosophum loqui de cupiditatibus finiendis. Neque enim civitas in seditione beata esse potest nec in discordia dominorum domus; Hic nihil fuit, quod quaereremus. Quae qui non vident, nihil umquam magnum ac cognitione dignum amaverunt.

Atque hoc loco similitudines eas, quibus illi uti solent, dissimillimas proferebas.

Est enim effectrix multarum et magnarum voluptatum. Ita, quem ad modum in senatu semper est aliquis, qui interpretem postulet, sic, isti nobis cum interprete audiendi sunt. An vero displicuit ea, quae tributa est animi virtutibus tanta praestantia?

His similes sunt omnes, qui virtuti student levantur vitiis, levantur erroribus, nisi forte censes Ti. Atque haec coniunctio confusioque virtutum tamen a philosophis ratione quadam distinguitur. Cuius quidem, quoniam Stoicus fuit, sententia condemnata mihi videtur esse inanitas ista verborum. Vitae autem degendae ratio maxime quidem illis placuit quietas. Quod quoniam in quo sit magna dissensio est, Carneadea nobis adhibenda divisio est, qua noster Antiochus libenter uti solet. De malis autem et bonis ab iis animalibus, quae nondum depravata sint, ait optime iudicari. Tum Piso: Atqui, Cicero, inquit, ista studia, si ad imitandos summos viros spectant, ingeniosorum sunt;

Varietates autem iniurasque fortunae facile veteres philosophorum praeceptis instituta vita superabat.

Si est nihil nisi corpus, summa erunt illa: valitudo, vacuitas doloris, pulchritudo, cetera. Nec hoc ille non vidit, sed verborum magnificentia est et gloria delectatus. Tum ego: Non mehercule, inquam, soleo temere contra

Stoicos, non quo illis admodum assentiar, sed pudore impediō; Primum non saepe, deinde quae est ista relaxatio, cum et praeteriti doloris memoria recens est et futuri atque inpendentis torquet timor? Hoc est dicere: Non reprehenderem asotos, si non essent asoti.

Quorum sine causa fieri nihil putandum est.

Scientiam pollicentur, quam non erat mirum sapientiae cupido patria esse cariorē. Etsi qui potest intellegi aut cogitari esse aliquod animal, quod se oderit? Non autem hoc: igitur ne illud quidem. Introduci enim virtus nullo modo potest, nisi omnia, quae leget quaeque reiciet, unam referentur ad summam. Experiamur igitur, inquit, etsi habet haec Stoicorum ratio difficilior quiddam et obscurius. Dic in quovis conventu te omnia facere, ne doleas. Is enim, qui occultus et tectus dicitur, tantum abest ut se indicet, perficiet etiam ut dolere alterius improbe facto videatur.

Quid turpius quam sapientis vitam ex insipientium sermone pendere?

Ex ea difficultate illae fallaciloquae, ut ait Accius, malitiae natae sunt. Quid enim de amicitia statueris utilitatis causa expetenda vides. Nam prius a se poterit quisque discedere quam appetitum earum rerum, quae sibi conducant, amittere. Quod si ita se habeat, non possit beatam praestare vitam sapientia. Et hunc idem dico, inquieta sed ad virtutes et ad vitia nihil interesse. Nam aliquando posse recte fieri dicunt nulla expectata nec quaesita voluptate. Cave putes quicquam esse verius. Antiquorum autem sententiam Antiochus noster mihi videtur persequi diligentissime, quam eandem Aristoteli fuisse et Polemonis docet. Vide, quantum, inquam, fallare, Torquate. Si est nihil nisi corpus, summa erunt illa: valitudo, vacuitas doloris, pulchritudo, cetera.

Atque haec ita iustitiae propria sunt, ut sint virtutum reliquarum communia. Tibi hoc incredibile, quod beatissimum. Si vero id etiam explanare velles apertiusque diceres nihil eum fecisse nisi voluptatis causa, quo modo eum tandem laturum fuisse existimas? Dicit enim nihil potest verius. Sapientem locupletat ipsa natura, cuius divitias Epicurus parabiles esse docuit. Et quidem Arcesilas tuus, etsi fuit in disserendo pertinacior, tamen noster fuit;

Satisne ergo pudori consulat, si quis sine teste libidini pareat? Huius, Lyco, oratione locuples, rebus ipsis ielunior. Quid enim dicis omne animal, simul atque sit ortum, applicatum esse ad se diligendum esseque in se conservando occupatum? An dubium est, quin virtus ita maximam partem optineat in rebus humanis, ut reliquas obruat? In parvis enim saepe, qui nihil eorum cogitant, si quando iis ludentes minamur praecipituros alicunde, extimescunt. Hinc ceteri particulas arripere conati suam quisque videro voluit afferre sententiam. Haec bene dicuntur, nec ego repugno, sed inter sese ipsa pugnant. Nihilne te delectat umquam -video, quicum loquar-, te igitur, Torquate, ipsum per se nihil delectat? Traditur, inquit, ab Epicuro ratio neglegendi doloris. Dic in quovis conventu te omnia facere, ne doleas. Atque etiam valētudinē, vires, vacuitatem doloris non propter utilitatem solum, sed etiam ipsas propter se expetemus. Claudii libidini, qui tum erat summo ne imperio, dederetur.

Quis animo aequo videt eum, quem impure ac flagitiose putet vivere? Videsne ut, quibus summa est in libidine voluptate, perspicuum sit quid iis faciendum sit aut non faciendum? Ergo opifex plus sibi proponet ad formarum quam civis excellens ad factorum pulchritudinem? De vacuitate doloris eadem sententia erit. Nunc dicam de voluptate, nihil scilicet novi, ea tamen, quae te ipsum probaturum esse confidam. Haec quo modo convenient, non sane intellego. Semper enim ex eo, quod maximas partes continet latissimeque funditur,

tota res appellatur. Tantum dico, magis fuisse vestrum agere Epicuri diem natalem, quam illius testamento cavere ut ageretur.

Ita enim se Athenis collocavit, ut sit paene unus ex Atticis, ut id etiam cognomen videatur habiturus. Sed quid attinet de rebus tam apertis plura requirere? Saepe ab Aristotele, a Theophrasto mirabiliter est laudata per se ipsa rerum scientia; Et quidem, inquit, vehementer errat; Quid ait Aristoteles reliquique Platonis alumni? Equidem, sed audistine modo de Carneade? Ita multo sanguine profuso in laetitia et in victoria est mortuus. Is cum arderet podagrae doloribus visitassetque hominem Charmides Epicureus perfamiliaris et tristis exiret, Mane, quaeso, inquit, Charmide noster; Neque enim disputari sine reprehensione nec cum iracundia aut pertinacia recte disputari potest.

Si enim ad populum me vocas, eum.

Verba tu fingas et ea dicas, quae non sentias? Et si in ipsa gubernatione negligentia est navis eversa, maius est peccatum in auro quam in palea. Sed quamquam negant nec virtutes nec vitia crescere, tamen utrumque eorum fundi quodam modo et quasi dilatari putant. Et certamen honestum et disputatio splendida! omnis est enim de virtutis dignitate contentio. Stulti autem malorum memoria torquentur, sapientes bona praeterita grata recordatione renovata delectant. Quae hic rei publicae vulnera inponebat, eadem ille sanabat.

Vos autem cum perspicuis dubia debeatis illustrare, dubiis perspicua conamini tollere.

Ita prorsus, inquam; An hoc usque quaque, aliter in vita? Non quaeritur autem quid naturae tuae consentaneum sit, sed quid disciplinae. Igitur neque stultorum quisquam beatus neque sapientium non beatus. Quibusnam praeteritis?

Utinam quidem dicerent alium alio beatiorem! Iam ruinas videres. Quid enim mihi potest esse optatius quam cum Catone, omnium virtutum auctore, de virtutibus disputare? Qua ex cognitione facilius facta est investigatio rerum occultissimarum. Hanc se tuus Epicurus omnino ignorare dicit quam aut qualem esse velint qui honestate summum bonum metiantur. Rapior illuc, revocat autem Antiochus, nec est praeterea, quem audiamus. Vulgo enim dicitur: P164 lucundi acti labores, nec male Euripidesconcludam, si potero, Latine; Sic exclusis sententiis reliquorum cum praeterea nulla esse possit, haec antiquorum valeat necesse est. Immo vero, inquit, ad beatissime vivendum parum est, ad beate vero satis. Nec tamen ullo modo summum pecudis bonum et hominis idem mihi videri potest.

Sed quamvis comis in amicis tuendis fuerit, tamen, si haec vera sunt-nihil enim affirmo-, non satis acutus fuit. Omnibus enim artibus volumus attributam esse eam, quae communis appellatur prudentia, quam omnes, qui cuique artificio praesunt, debent habere. Illa argumenta propria videamus, cur omnia sint paria peccata. Reicietur etiam Carneades, nec ulla de summo bono ratio aut voluptatis non dolendive particeps aut honestatis expers probabitur. Sed quoniam et advesperascit et mihi ad villam revertendum est, nunc quidem hactenus; Paupertas si malum est, mendicus beatus esse nemo potest, quamvis sit sapiens. Se dicere inter honestum et turpe nimium quantum, nescio quid inmensum, inter ceteras res nihil omnino interesse. Summus dolor plures dies manere non potest? Quod dicit Epicurus etiam de voluptate, quae minime sint voluptates, eas obscurari saepe et obrui. Sed ille, ut dixi, vitiose. Unum nescio, quo modo possit, si luxuriosus sit, finitas cupiditates habere. Quae cum dixissem, Habeo, inquit Torquatus, ad quos ista referam, et, quamquam aliquid ipse poteram, tamen invenire malo paratiores.

Hoc ne statuam quidem dicturam pater aiebat, si loqui posset.

Nonne videmus quanta perturbatio rerum omnium consequatur, quanta confusio? Non pugnem cum homine, cur tantum habeat in natura boni; Sed residamus, inquit, si placet. Ab his oratores, ab his imperatores ac rerum publicarum principes extiterunt. Quasi ego id curem, quid ille aiat aut neget. Varietates autem iniurasque fortunae facile veteres philosophorum praeceptis instituta vita superabat.

Quis enim confidit semper sibi illud stabile et firmum permansurum, quod fragile et caducum sit? Tu autem negas fortem esse quemquam posse, qui dolorem malum putet. Obscura, inquit, quaedam esse confiteor, nec tamen ab illis ita dicuntur de industria, sed inest in rebus ipsis obscuritas. Aufidio, praetorio, erudito homine, oculis capto, saepe audiebam, cum se lucis magis quam utilitatis desiderio moveri diceret. Graecum USD295 enim hunc versum nostis omnes-: Suavis laborum est praeteritorum memoria. Hanc se tuus Epicurus omnino ignorare dicit quam aut qualem esse velint qui honestate summum bonum metiantur. Audax negotium, dicerem impudens, nisi hoc institutum postea translatum ad philosophos nostros esset. Quorum omnium quae sint notitiae, quae quidem significantur rerum vocabulis, quaeque cuiusque vis et natura sit mox videbimus. In eo autem voluptas omnium Latine loquentium more ponitur, cum percipitur ea, quae sensum aliquem moveat, iucunditas. Quis enim potest ea, quae probabilia videantur ei, non probare?

Videmus in quodam volucrum genere non nulla indicia pietatis, cognitionem, memoriam, in multis etiam desideria videmus. Quo modo autem philosophus loquitur? Quacumque enim ingredimur, in aliqua historia vestigium ponimus. In sapientem solum cadit, isque finis bonorum, ut ab ipsis Stoicis scriptum videmus, a Xenocrate atque ab Aristotele constitutus est. Ita enim vivunt quidam, ut eorum vita refellatur oratio. Quae sunt igitur communia vobis cum antiquis, iis sic utamur quasi concessis; Atqui iste locus est, Piso, tibi etiam atque etiam confirmandus, inquam; Aliena dixit in physicis nec ea ipsa, quae tibi probarentur; Hanc se tuus Epicurus omnino ignorare dicit quam aut qualem esse velint qui honestate summum bonum metiantur. Quae cum praeponunt, ut sit aliqua rerum selectio, naturam videntur sequi;

Quocumque enim modo summum bonum sic exponitur, ut id vacet honestate, nec officia nec virtutes in ea ratione nec amicitiae constare possunt. Luxuriam non reprehendit, modo sit vacua infinita cupiditate et timore. Sed memento te, quae nos sentiamus, omnia probare, nisi quod verbis aliter utamur, mihi autem vestrorum nihil probari. Unum nescio, quo modo possit, si luxuriosus sit, finitas cupiditates habere. Quasi vero, inquit, perpetua oratio rhetorum solum, non etiam philosophorum sit. Fortitudinis quaedam praecepta sunt ac paene leges, quae effeminari virum vetant in dolore. Cur igitur easdem res, inquam, Peripateticis dicentibus verbum nullum est, quod non intellegatur? In parvis enim saepe, qui nihil eorum cogitant, si quando iis ludentes minamur praecipitatos alicunde, extimescunt. Quia, cum a Zenone, inquam, hoc magnifice tamquam ex oraculo editur: Virtus ad beate vivendum se ipsa contenta est, et Quare? Sed emolumenta communia esse dicuntur, recte autem facta et peccata non habentur communia. His singulis copiose responderi solet, sed quae perspicua sunt longa esse non debent.